

7. Погорецький М.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 21–24.

8. Погорецький М.А., Сергєєва Д.Б. Негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи: поняття, сутність і співвідношення. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2014. № 2. С. 137–141.

9. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Генеральної Прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерства фінансів України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5. К., 2012. 84 с.

10. Тагієв С.Р. Негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному судочинстві України: монографія. Київ: ВД «Дакор», 2015. 440 с.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ЗНАЧНИХ ОБ'ЄМІВ ДАНИХ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поляков Євген Валентинович,

*доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції*

Туренко Наталія Сергіївна,

*курсантка 301 взводу факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної поліції, рядова поліції*

Використання методів аналізу великих даних в інформаційно-аналітичному забезпеченні оперативно-розшукової діяльності (далі - ОРД) представляє собою актуальний та важливий напрямок у сучасній науці та практиці правоохоронних органів. В контексті постійно зростаючого обсягу і різноманітності цифрової інформації, що генерується в сучасному світі, необхідність високоефективних інструментів для аналізу цих даних стає надзвичайно важливою. Це особливо відноситься до ОРД, де швидкість та точність реакції на потенційні загрози визначаються здатністю правоохоронних органів вчасно та ефективно аналізувати великі обсяги інформації.

Актуальність застосування методів аналізу великих даних в даній сфері впливає з ряду факторів. По-перше, зростаюча складність злочинної діяльності в сучасному світі. Злочинці використовують цифрові технології для планування та реалізації протиправних дій, що робить важливим застосування передових методів аналізу даних для виявлення та запобігання їх діям. По-друге, зростання обсягів доступної інформації. Соціальні мережі, цифрові транзакції, відеоспостереження та інші джерела надають велику кількість даних, які можна використовувати для розкриття кримінальних правопору-

шень та виявлення злочинців. Однак, без використання передових методів аналізу, ця інформація залишається недосяжною для правоохоронних органів. Також, варто враховувати зміну вимог до захисту персональних даних та забезпечення конфіденційності, що ставить перед правоохоронними органами завдання розробки ефективних методів аналізу, які б забезпечували не лише ефективність, але й повагу до приватності громадян.

У контексті ОРД застосування методів аналізу великих даних може мати різноманітні перспективи. Зокрема, використання алгоритмів машинного навчання для аналізу великих обсягів даних може допомогти в прогнозуванні майбутніх кримінальних правопорушень та ідентифікації потенційних злочинців. Технології аналізу великих даних також можуть бути використані для автоматизації процесу виявлення злочинців за допомогою аналізу цифрових слідів, включаючи аналіз текстової інформації, відеоматеріалів, аудіозаписів тощо. Крім того, варто розглянути можливості використання великих даних для виявлення аномалій та несподіваних зв'язків, що може вказувати на потенційну злочинну діяльність.

Застосування методів аналізу великих даних у сфері ОРД є важливим та актуальним напрямком розвитку. Високий рівень складності та динамічність протиправної діяльності вимагають від правоохоронних органів постійного вдосконалення методів та інструментів, які використовуються для аналізу даних. Впровадження передових технологій аналізу великих даних може забезпечити необхідну ефективність та точність в оперативному розкритті злочинів, а також зробити значний внесок у підвищення рівня безпеки суспільства.

Основна проблема інформаційно-аналітичного забезпечення ОРД полягає у відсутності ефективних механізмів пошуку інформації зі соціальних мереж і мережі Інтернет, біометричних даних, а також у відсутності аналітичної системи, адаптованої до аналізу інформації та вирішення завдань на внутрішніх базах даних оперативних підрозділів правоохоронних органів, зокрема Національної поліції України.

Заслуговує на увагу позиція А. Кубаєнка, який зазначає, що аналітичний процес може включати різні методи аналізу даних, такі як статистичний аналіз, аналіз тексту, мережевий аналіз, машинне навчання тощо. Аналітичний процес допомагає знайти зв'язки, тенденції та закономірності в даних, які можуть бути корисні для виявлення проблем в діяльності правоохоронних органів та розроблення ефективних стратегій управління цією діяльністю [1, с.207].

На думку А. Мовчана, інформаційно-аналітична діяльність в органах правопорядку – це система заходів, яка передбачена законодавством України та регулюється відомчими нормативними актами. Вона спрямована на збір, обробку, узагальнення, аналіз, зберігання та використання інформації, включаючи обмежений доступ, яка є важливою для вирішення завдань органів правопорядку, кримінального судочинства, безпеки громадян, суспільства і держави. Ця діяльність поділяється на три рівні:

- перший рівень передбачає використання основ інформаційно-аналітичної роботи всіма працівниками оперативних та інформаційно-

аналітичних підрозділів, а також деякими працівниками правоохоронних органів та негласними агентами. Вони займаються пошуком і фіксацією фактів протиправної діяльності окремих осіб та груп, за які передбачена відповідальність згідно з Кримінальним кодексом України;

- другий рівень включає проведення інформаційно-аналітичної роботи під час ведення оперативно-розшукових справ та справ контрольного провадження. Це виконують оперативні працівники, які ведуть такі справи, а також спеціальні інформаційно-аналітичні підрозділи органів, уповноважених на здійснення оперативно-розшукової діяльності;

- третій рівень – це аналіз і прогнозування, які допомагають ухвалювати раціональні управлінські рішення у сфері оперативно-розшукової діяльності та забезпечують контроль за їх виконанням. Ці завдання виконуються організаційно-аналітичними структурами оперативних підрозділів правоохоронних органів та їх керівниками [2, с.38].

У науковій літературі зазначається, що сьогодні для ефективної протидії та запобігання незаконному обігу наркотиків використовується програмне забезпечення інтелектуального аналізу даних. Програми, такі як Інтелектуальна система кримінального аналізу у реальному часі (R.I.C.A.S.) та Security i2 Analyst's Notebook візуально аналізують та перетворюють масиви даних у зрозумілу форму. Наукові дослідження дозволяють визначити їхні можливості у різних сферах аналітичної діяльності, зокрема виявлення осіб, що займаються незаконним обігом наркотиків, та організованих злочинних груп. Ці програми забезпечують пошук та аналіз інформації у базах даних, встановлення зв'язків між особами, визначення маршрутів постачання наркотиків та інші функції. Однак, як слушно зазначає Ю. Буковський, програмний продукт Security i2 Analyst's Notebook має обмеження у роботі з обсягом інформації та складності автоматизації отримання даних з Інтернету. Розвиток мережі Інтернет стимулює впровадження інших програмних засобів, таких як goAML, goCASE, goTRACE, розроблених Управлінням з наркотиків і злочинності Організації Об'єднаних Націй. Також важливим є використання програмних продуктів, розроблених на мові програмування Python, для вирішення специфічних завдань в оперативно-розшуковій діяльності, таких як аналіз великих обсягів даних та веб-скрапінг [3, с.370; 6].

У сучасній технічній термінології визначення «великі дані» не має єдиного стандарту. Експерти не узгодилися на цьому питанні, проте більшість визначень посилаються на аналітичний процес, де великий обсяг даних обробляється для отримання достовірної інформації.

Великі дані не обмежуються лише обсягом. Вони відображають здатність до агрегації та спільного використання для аналітичних чи прогностичних цілей. Такі дані використовуються для аналізу та прогнозування різних явищ і потребують процесу очищення і перевірки. Розмір та формат даних часто ускладнюють їхній аналіз, що вимагає застосування автоматизованих програмних засобів.

При виборі інструментів для ОРД слід урахувати, що розслідування – це аналітичний процес, який включає збір, оцінку, систематизацію та аналіз даних. Якісні результати потребують відповідного аналітичного інструментарію, що підтримує відповідні методики аналізу даних.

Перспективні напрямки застосування методів аналізу великих даних в інформаційно-аналітичному забезпеченні ОРД відображають значне розширення можливостей правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю та забезпеченні публічної безпеки. Першим і важливим напрямком є виявлення та прогнозування кримінальних правопорушень, що базується на аналізі різноманітних даних про комунікації, таких як телефонні дзвінки, текстові повідомлення та онлайн-активність. Це дозволяє виявляти підозрілі зв'язки та прогнозувати можливість скоєння кримінальних правопорушень у конкретних місцях або часі. Розслідування злочинів стає більш ефективним завдяки аналізу фінансових транзакцій, текстів і електронних пристроїв, що дозволяє ідентифікувати злочинців та встановлювати зв'язки між ними.

Боротьба з організованою злочинністю стає більш успішною завдяки аналізу мереж зв'язків та відстеженню незаконних потоків. Забезпечення публічної безпеки вимагає аналізу даних про дорожньо-транспортні пригоди, прогнозування та запобігання надзвичайним ситуаціям та моніторингу публічних місць. Підвищення ефективності ОРД забезпечується автоматизацією рутинних завдань та прийняттям обґрунтованих рішень на основі аналізу даних, що сприяє покращенню співпраці між правоохоронними органами.

Проте, існує низка етичних та правових проблем, які потребують уваги, включаючи захист персональних даних, прозорість алгоритмів машинного навчання та упередженість при використанні аналітичних методів. Рішення цих проблем вимагає чіткого законодавства, системи етичного контролю та обізнаності громадськості щодо можливостей та ризиків використання методів аналізу даних.

Застосування методів аналізу великих даних має значний потенціал для покращення ефективності ОРД, проте вимагає відповідального та обізнаного використання, а також належної уваги до етичних та правових аспектів.

Література:

1. Про Національну поліцію [Електронний ресурс]: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс]: закон України від 18. 02. 1992 р. № 2135-XII із змін., внес. згідно із Законами України: – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
3. Кубасенко А.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів: погляд на проблему. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 202-208.

4. Мовчан А. В. Інформаційно-аналітична робота в оперативно-розшуковій діяльності Національної поліції: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 244 с.

5. Буковський Ю.Д. Інформаційно-аналітична діяльність підрозділів боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №3. С.369-372.

6. Албул С.В. Аналітична розвідка та оперативно-розшукова діяльність : зарубіжний досвід та вітчизняні перспективи / Албул С.В., Вихристюк К.О. *Правові та організаційно-тактичні засади оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України*: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 13 жовтня 2023 р.). Одеса: ОДУВС, 2023. С. 5–8.

РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОРИСТАННЯ НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ В ЯКОСТІ ДОКАЗІВ

Саркісян Ваган Гагікович,

аспірант докторантури та аспірантури

Одеського державного університету внутрішніх справ

Основою формування результатів використання негласного співробітництва оперативними підрозділами стратегічних розслідувань є негласно отримана та зафіксована інформація, у т.ч. та що отримана від та (або) за участю негласних працівників, яка згідно законодавства повинна використовуватися у кримінальному процесі.

Використання негласно отриманої інформації з позиції ОРД має здійснюватися відповідно до ст. 10 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2].

Відповідно до ч. 2 ст. 99 КПК України [1, ст. 91] матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп осіб, зібрані оперативними підрозділами з дотриманням вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», за умови відповідності вимогам КПК, є документами та можуть використовуватися в кримінальному провадженні як докази.

Результати використання негласного співробітництва оперативними підрозділами стратегічних розслідувань у проведенні різноманітних оперативно-розшукових заходів, оперативно-розшукових операцій та інші матеріали ОРС заведених стосовно осіб, які причетні до готування злочинну підлягають реалізації і традиційно використовуються як приводи та підстави для початку досудового розслідування, а також для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами. Матеріали ОРС також використовуються для попередження, виявлення, припинення і розслідування злочинів, розвідувально-підривних посягань проти України, розшуку злочинців та осіб, які безвісти зникли тощо.

Доказова цінність результатів використання негласного співробітництва

оперативними підрозділами стратегічних розслідувань беззаперечно. Будучи документальним та, у випадках аудіо- та відеофіксації, наглядним відображенням подій за участю фігурантів в їх динаміці, зафіксована на технічних носіях інформація вказує на фактичні дані, що повинні стати доказами, і, поза